

מעוז צור – מקורות

רעות שבעה נפשי¹³, ביגון כחי כלה¹⁴.
חי מררו¹⁵, בשעבוד מלכות עגלה¹⁶.
ובידו הגדולה¹⁷, הוציא את הסגלה¹⁸.
חיל פרעה, וכל זרעו, ירדו כאבן במצולה¹⁹.

דביר קדשו²⁰ הביאו²¹, וגם שם לא נקטתי²².
ובא נוגש²³ והגלני, פי זרים עבדתי²⁴.
ויין רעל מסכתי²⁵, כמעט שעברתי²⁶.
קץ בבלי, זרבבל²⁷, לקץ שבועים²⁸ ונטעתי.

כן ורוח אלהים מרחפת זה רוחו של מלך המשיח היאך מה דאת אמר (ישעיה יא) ונחה עליו רוח ה' באיזו זכות ממשמת ובאה המרחפת על פני המים בזכות התשובה שנמשלה כמים שנאמר (איכה ב) שפכי כמים לבך.

13 (תהלים פח, ד) כי שבעה ברעות נפשי וחי לשאול הגיעו:

14 (תהלים לא, יא) כי כלו ביגון חיי ושנותי באנחה כשל בעוני כחי ועצמי עששו:

15 (שמות א, יד) וימררו את-חייכם בעבדה קשה בחמר ובלבנים ובכל-עבדה בשדה את כל-עבדתם אשר-עבדו בהם בפרך:

16 (ירמיהו מו, כ) עגלה יפה פיה מצרים קרץ מצפון בא בא:

17 (שמות יד, לא) וירא ישאל את-ה' הגדלה אשר עשה ה' במצרים וייראו העם את-ה' ויאמינו ביהוה ובמשה עבדו:

18 (שמות יט, ה) ועתה אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ:

19 (שמות טו, ה) תהמות וכסימו ירדו במצולות כמו אבן:

20 (מלכים א, ח) ויבאו הכהנים את-ארון ברית-ה' אל-מקומו אל-דביר הבית אל-קדש הקדשים אל-תחת פני הכרובים:

21 (שיר השירים א, ד) משכני אחרני נרוצה הביאני המלך דכרוי נגילה ונשמחה בך נזכירה דתך מיון מישרים אהבנך:

22 (איוב ג, כו) לא שלותי ולא-שקטתי ולא-נחתי ויבא רגז:

23 (ישעיה יד, ד) ונשאת המשל הזה על-מלך בבל ואמרת איך שבת נגש שבתה מדהבה:

24 (ירמיהו פרק ה, יט) והנה כי תאמרו תחת מה עשה ה' אלקינו לנו את כל אלה ואמרת אליהם כאשר עזבתם אותי ותעבדו אלהי נכר בארצכם פן תעבדו זרים בארץ לא לכם:

25 (תהלים ס, ה) הראיתה עמך קשה השקיתני ויין תרעלה:

26 (שיר השירים ג, ד) כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי אחרתי ולא ארפנו עד שהביאתני אל בית אמי ואל חדר הורתי:

27 (זכריה ד, ו) ויען ויאמר אלי לאמר זה דבר-ה' אל-זרבבל לאמר לא בחיל ולא כחם כי אם-ברוחי אמר ה' צ-באות:

28 (ירמיה כט, י) כי-כה אמר ה' כי לפי מלאת לבבל שבועים שנה אפקד אתכם והקמתי עליכם את-דברי הטוב להשיב אתכם אל-המקום הזה:

מעוז צור ישועתי¹, לך נאה לשבח.
תכון² בית תפילתי³, ושם תורה⁴ נובח⁵.
לעת תכין מטבח⁷, מצר המנבח⁸.
אז אגמור⁹ בשיר מזמור¹⁰, חנוכת המזבח¹¹.

1 (תהלים לא, ג): הטה אלי אזנך מהרה הצילני הנה לי לצור מעוז לבית מצודות להושיעני:

(תהלים כח, ח) ה' עז למו ומעוז ישועות משיחו הוא:

2 (תהלים קמא, ב) תכון תפילתי קטרת לפניך משאת פני מנחת ערב:

(שמות טו, ז) תבאמו ותטעמו בהר נחלתך מכון לשבתך פעלת ה' מקדש ה' פוננו ידוך:

3 (ישעיהו נו, ז) והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי פי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים:

4 (ויק"ר ט, ז) לעתיד לבא כל הקרבנות בטליו וקרוב תודה אינו בטל ... הה"ד (ירמיה לג) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צ-באות וגו' זו הודאה ומביאין תודה בית ה' זה קרבן:

5 (תהלים קטז, ז) לך-אזבח זבח תודה ובשם ה' אקרא:

6 (חסרונות הש"ס סנהדרין מג.) ת"ר חמשה תלמידים היו לו לישו וכו' אתיהו לתודה, א"ל תודה יהרג הכתיב מזמור לתודה. א"ל אין תודה יהרג, דכתיב זובח תודה יכבדנני.

7 (ישעיהו יד, כא) הנינו לבניו מטבח בעון אבותם בל יקמו וירשו ארץ ומלאו פני תבל ערים:

8 (בראשית רבה כב, ו) א"ר תנחום בר מריון אית כלבין ברומי דידיעין למשתדלא [=יש כלבים הברומא שיודעים להתעסק].

(רש"י מסכת בבא בתרא דף ט.) עניים מרודים. זו ממשלת רומי שצועקת תמיד הבו הבו שאנו צריכין:

(רמב"ן בראשית לב, ד) אמרו בבראשית רבה (עג ג) מחזיק באזני כלב וגוי (משלי כו יז). אמר לו הקב"ה, לדרכו היה מהלך והיית משלח אצלו ואומר לו כה אמר עבדך יעקב: ועל דעתך גם זה ירמוז כי אנחנו התחלנו נפילתנו ביד אדום, כי מלכי בית שני באו בברית עם הרומיים (ספר החשמונאים א ח) ומהם שבאו ברומה, והיא היתה סבת נפילתם בידם.

9 (ערכין י.) אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק שמונה עשר ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל שמונה ימי החג ושמונה ימי חנוכה ויום טוב הראשון של פסח ויו"ט של עצרת.

10 (תהלים ל, א) מזמור שיר חנכת הבית לדוד:

11 (במדבר ז, ז) ויקריבו הנשאים את חנכת המזבח ביום המשח אותו ויקריבו הנשיאים את-קרבתם לפני המזבח:

12 (מדרש רבה בראשית פרשה ב, ד) ר"ש בן לקיש פתר קריא בגליות והארץ היתה תהו זה גלות בבל שנאמר (ירמיה ד) ראיתי את הארץ והנה תהו ובהו זה גלות מדי (אסתר ו) ויבהילו להביא את המן וחושך זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בזוירותיהן שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל על פני תהום זה גלות ממלכת הרשעה שאין להם חקר כמו התהום מה התהום הזה אין לו חקר אף הרשעים

ומנותר קנקנים, נעשה נס לשוננים⁴⁵.
 בני בינה⁴⁶, ימי שמונה, קבעו בשיר ורננים.
 חשף זרוע קדשך⁴⁷, וקרב קץ⁴⁸ הישועה.
 נקם וקמת (דם) עבדיך⁴⁹, מאמה הרשעה⁵⁰.
 כי ארכה לנו⁵¹ הישועה, ואין קץ⁵² לימי הרעה⁵³.
 דחה אדמון⁵⁴, בצל צלמון⁵⁵, הקם לנו רועים שבבעה⁵⁶.

כרות קומת ברונש^{29, 30}, בקש אגוי בן המדתא³¹.
 ונהיתה לו לפח ולמוקש³², ונאותו ושבחה³³.
 ראש ימיני³⁴ ונשאת, ואויב³⁵ שמו מחית^{36, 37}.
 רב בניו³⁸ וקניניו על העץ תלית³⁹.
 יונים וקבצו עלי⁴⁰, אזי בימי השמנים⁴¹.
 ופרכו⁴² חומות מגדלי⁴³, וטמאו כל השמנים⁴⁴.

כסף. נהיה לה לעיר מבצר ולכתר ולנוי ונבנה לה את עיר הקדש
 ובית הבחירה: ... אני חומה. חזקה באהבת דודי:

(ב"ב ח.) אני חומה זו כנסת ישראל ושדי כמגדלות אלו בתי
 כנסיות ובתי מדרשות.

44 (שבת כא): מאי חנוכה דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה
 תמניא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון שכשכנסו
 יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית
 חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה
 מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד
 נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום
 ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה.

45 (שיר השירים ב, א-ב) אני חבצלת השרון שושנת העמקים:
 פשושנה בין החוחים פן רעיתי בין הבנות:

46 (יומא כו.) אמר רבא לא משכחת צורבא מרבנן דמורי אלא
 דאתי משבט לוי או משבט יששכר לוי דכתוב יורו משפטך
 ליעקב יששכר דכתב (דהי"א יב, לג) ומבני יששכר יודעי בינה
 לעתים לדעת מה יעשה ישראל.

47 (ישעיהו נב, י) חשף ה' את זרוע קדשו לעיני כל הגוים וראו כל
 אפסי ארץ את שועת אלקינו:

48 (דניאל ח, יט) ויאמר הנני מודיעך את אשר יהיה באחרית
 היום כי למועד קץ:

49 (דברים לב, מג) הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב
 לצריו וכפר אדמתו עמו:

50 (בראשית רבה ב, ד) על פני תהום זה גלות ממלכת הרשעה.

51 (בראשית כו, ח) ויהי כי ארכו-לו שם הימים וישקף אבימלך
 מלך פלשתים בעד החלון וירא והנה יצחק מצחק את רבקה
 אשתו:

52 (ישעיה ט, ו) למה רבה המשכה ולשלום אין-קץ על-כסא דוד
 ועל-ממלכתו להכין אתה ולסעדה במשפט ובצדקה מעתה ועד-
 עולם קנאת ה' צבאות תעשה-זאת:

53 (קהלת יב, א) וזכר את-בוראיך בימי בחרותיך עד אשר לא-
 יבאו ימי הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין-לי בהם חפץ:

54 (בראשית כה, כה) ויצא הראשון אדמוני פלו כאדנת שער
 ויקראו שמו עשו:

55 (מסכת ברכות דף טו:) א"ר חמא ברבי חנינא כל הקורא ק"ש
 ומדקדק באותיותיה מצננין לו גיהנם שנאמר (תהלים סח, טו)
 בפרש ש-די מלכים בה תשלג בצלמון: אל תקרי בפרש אלא בפרש
 אל תקרי בצלמון אלא בצלמות:

56 (מיכה ה, ד) והיה זה שלום אשור כי יבוא בארצנו וכי ירדך
 בארמנותינו והקמנו עליו שבעה רעים ושמנה נסיכי אדם:

29 (ישעיהו לו, כד) ביד עבדיך חרפת ה' ותאמר ברב רכבי אני
 עליתי מרום הרים נרפתי לבנון ואכרת קומת ארציו מבחר ברשיו
 ואבוא מרום קצו יער פרמלו:

30 (מגילה י:) תחת הנעצוץ תחת המן הרשע שעשה עצמו ע"ז
 דכתיב ובכל הנעצוצים ובכל הנהלולים יעלה ברוש זה מרדכי
 שנקרא ראש לכל הבשמים שנאמר ואתה קח לך בשמים ראש מר
 דרור ומתרגמינן מרי דכי.

31 (אסתר ג, א) אחר הדברים האלה גדל- המלך אחשוורוש את-
 המן בן-המדתא האגגי ונשאהו וישם את-כסאו מעל כל-השרים
 אשר איתו:

32 (תהלים סט, כג) יהי שלחנם לפניך לפח ולשלומים למוקש:

(מגילה טו:) ת"ר מה ראתה אסתר שזימנה את המן ר"א
 אומר פחים טמנה לו שנאמר יהי שלחנם לפניך לפח.

33 (יחזקאל לג, כח) ונתתי את-הארץ שממה ומשמה ונשבת גאון
 עזה ושממו הרי ישראל מאין עובר:

34 (אסתר ב, ה) איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן
 יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני:

35 (אסתר ז, ו) ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה והמן
 נבעת מלפני המלך והמלכה:

36 (תהלים טו, ט) גערך גוים אבדת רשע שמם מחית לעולם ועד:

37 (שמות יז, ד) ויאמר ה' אל-משה כתב זאת זכרון בספר ושים
 באזני יהושע כי-מחה אמהה את-זכר עמלק מתחת השמים:

38 (אסתר ה, יא) ונספר להם המן את-כבוד עשרו ורב בניו ואת-
 כל-אשר גדלו המלך ואת אשר נשאו על-השרים ועבדי המלך:

39 (תפילות "על הניסים") ותלו אותו ואת בניו על העץ.

40 (יהושע י, ו) וישלחו אנשי- גבעון אל-הושע אל-המחנה
 הגלגלה לאמר אל-תכף ירד מעבדיך עלה אלינו מהרה והושיעה
 לנו ועזרנו כי נקבצו אלינו כל-מלכי האמרי ישבי ההר:

41 (תהלים סח, לב) יאתיו חשמנים מני מצרים פוש תריץ ידיו
 לאלקים:

42 (משנה מידות ב, ג) לפנים ממנו סורג גבוה י" טפחים ושלוש-
 עשרה פרוצות היו בו שפרצום מלכי יון-חזרו וגדרום וגזרו כנגדן
 י"ג השתחויות-לפנים.

43 (שיר השירים ח, ט-י) אם-חומה היא נבנה עליה תירת כסף
 ואם-דלת היא נצור עליה לוח ארז: אני חומה וישדי כמגדלות אז
 הייתי בעיניו כמוצאת שלום:

(רש"י שם) אם חומה היא. אם תחזק באמונתה וביראתה
 להיות כנגדם כחומת נחשת שלא יכנסו לתוכה רוצה לומר שלא
 תתחתן בם והם לא יבואו בה ולא תתפתה להם: נבנה עליה טירת